

ABOUTALEB KAN PVDA 11 ZETELS WINST OPLEVEREN

10 juni 2016

PVV virtueel de grootste partij, VVD tweede

- Op dit moment gaat de PVV virtueel aan kop met 31 zetels, op enige afstand gevolgd door de VVD (27 zetels). Rekening houdend met statistische nauwkeurigheidsmarges (2 à 3 zetels) is de PVV nu virtueel de grootste partij.
- Op afstand volgen de SP (17 zetels), CDA (16), PvdA (16), D66 (12) en GroenLinks (12).

Aboutaleb biedt PvdA groter kiezerspotentieel dan Asscher en Samsom

- De PvdA – onder leiding van Diederik Samsom – krijgt in de reguliere I&O-peiling 16 zetels. Zou Lodewijk Asscher op dit moment de leider zijn, dan kan dit met circa drie zetels toenemen (een verschil dat nog binnen de nauwkeurigheidsmarges ligt¹).
- Als echter Ahmed Aboutaleb lijsttrekker van de PvdA zou worden, zou de PvdA (op dit moment) 27 zetels halen. Aboutaleb heeft dus een duidelijk grotere kiezerspotentie dan Diederik Samsom (16) en Lodewijk Asscher (19). Met Ahmed Aboutaleb zou de PvdA weer de grootste partij 'op links' zijn en zich in de top drie, dicht bij de PVV en VVD, kunnen nestelen.
- Zowel Aboutaleb als Asscher trekken vooral kiezers van GroenLinks, SP en D66.
- Ahmed Aboutaleb is met een 7,1 de hoogst gewaardeerde politicus², op afstand volgen relatieve nieuwkomers Gert-Jan Segers (ChristenUnie, 6,5) en Jesse Klaver (GroenLinks, 6,2). Aboutaleb wordt beduidend hoger gewaardeerd dan Asscher (6,0) en Samsom (4,7). Zelfs PVV-kiezers zijn met een 5,7 gematigd positief over Aboutaleb. Onder GroenLinks-kiezers is Aboutaleb met een 7,7 bijna net zo populair als Jesse Klaver (8,1).

Dit blijkt uit landelijk representatief onderzoek van I&O Research onder 2.819 Nederlanders van 18 jaar en ouder.

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:

- Peter Kanne (06-31943707)
- Laurens Klein Kranenburg (053-4825025)

¹ Bij een steekproef van n=2.819 is de nauwkeurigheidsmarge 2 à 3 zetels.

² Waarbij de kanttekening past dat hij de enige burgemeester in dit rijtje is, doorgaans hoger gewaardeerd dan Kamerleden of ministers.

PVV gaat aan kop met 31 zetels

Als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, haalt de PVV 31 zetels, op enige afstand gevolgd door de VVD (27 zetels). Rekening houdend met statistische nauwkeurigheidsmarges (2 à 3 zetels) is de PVV nu virtueel de grootste partij.

Na de VVD volgen op ruime afstand de SP (17), PvdA (16), CDA (16), D66 (12) en GroenLinks (12). D66 heeft terrein verloren ten opzichte van eerdere metingen, en is terug bij haar huidige zetelaantal in de Tweede Kamer (12).

Potentiële nieuwkomers VNL en DENK zouden geen zetels behalen, als er nu Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn. Ook op de vraag naar andere partijen die men overweegt, krijgen DENK en VNL minder dan 0,7% (wat voldoende zou zijn voor een zetel).

Hoewel beide regeringspartijen (VVD, PvdA) fors inleveren, wordt met name de PvdA zwaar gestraft door de kiezer. De PvdA zou meer dan de helft van haar zetels verliezen, terwijl de VVD ongeveer een derde van haar huidige zetelaantal moet inleveren.

Tabel 1

Als er vandaag verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden, op welke partij zou u dan stemmen? (exclusief blanco, ongeldig, weet ik niet en wil ik niet zeggen)

	TK ³	PEILING								VERSCHIL	
	Zetels	Zetels								Zetels	Zetels
	Sept 2012	Maart '15	Juli '15	Sept. '15	Dec. '15	29 jan. '16	8 feb. '16	7 mrt. '16	7 jun. '16	+/- t.o.v. mrt.	+/- t.o.v. TK 2012
VVD	41	24	28	29	27	26	26	27	27	0	-14
PvdA	38	18	16	18	17	15	17	19	16	-3	-22
PVV	15	21	17	20	24	27	26	25	31	+6	+16
SP	15	19	21	18	17	16	16	16	17	+1	+2
CDA	13	17	16	18	17	17	15	16	16	0	+3
D66	12	25	20	15	17	18	16	16	12	-4	0
ChristenUnie	5	6	5	5	6	6	6	6	6	0	+1
GroenLinks	4	7	13	11	13	14	14	14	12	-2	+8
SGP	3	4	3	3	4	4	4	3	4	+1	+1
PvdD	2	4	5	4	4	3	5	4	3	-1	+1
50 Plus	2	5	6	9	4	4	5	4	6	+2	+4
VNL	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	-
DENK	-	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-
Totaal	150	150	150	150	150	150	150	150	150		

Bron: I&O Research 2016

³ Geen rekening gehouden met opstappen Kamerleden PVV, PvdA en 50 Plus.

Tabel 2

Zetelpeiling Tweede Kamer maart 2015 – juni 2016 (% van de stemmen)
(exclusief blanco, ongedig, weet ik niet en wil ik niet zeggen)

PEILING TK – I&O								
	%							
	Maart '15	Juli '15	Sept. '15	Dec. '15	Jan. '16	8 feb. '16	7 mrt. '16	7 jun. '16
VVD	15,9	18,3	18,8	17,6	16,9	17,0	18,0	17,4
PvdA	12,0	10,5	12,0	11,1	9,7	11,5	12,4	10,2
PVV	13,7	11,4	13,1	15,6	17,6	16,9	16,2	20,3
SP	12,5	13,4	12,2	11,2	10,7	10,7	10,9	11,3
CDA	11,1	10,4	11,6	11,2	10,9	9,8	10,6	10,8
D66	16,4	13,2	9,9	11,1	12,1	10,3	10,4	8,0
ChristenUnie	4,2	3,8	3,8	4,2	4,4	4,2	3,9	3,9
GroenLinks	4,8	8,4	7,7	8,9	9,2	9,4	9,0	7,8
SGP	2,6	2,4	2,1	2,7	2,6	2,8	2,5	2,8
PvdD	3,0	3,5	2,8	2,9	2,6	3,4	2,9	2,5
50 Plus	3,3	4,0	5,9	2,9	2,9	3,6	3,1	4,4
VNL	-	0,6	0,0	0,4	0,3	0,0	0,0	0,6
DENK	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: I&O Research 2016

Met Aboutaleb als lijsttrekker kan PvdA groeien

Aan kiezers is – na de reguliere peiling – de vraag voorgelegd op welke partij zij zouden stemmen, als Lodewijk Asscher respectievelijk Ahmed Aboutaleb lijsttrekker van de PvdA zou worden bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen. Aboutaleb heeft duidelijk een groter kiezerspotentieel dan Asscher.

Als Aboutaleb lijsttrekker van de PvdA zou zijn bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen, zou de PvdA 27 zetels kunnen halen, tegen 19 wanneer Asscher de lijst zou aanvoeren. In beide gevallen zou de PvdA zetels terugwinnen ten opzichte van haar huidige virtuele zetelaantal (16), maar Aboutaleb (+11) is hiertoe vooralsnog beter in staat dan Asscher (+3) en Samsom.

Zowel Aboutaleb als Asscher trekken met name kiezers van GroenLinks, SP en D66. Van degenen die in eerste instantie GroenLinks overwegen, zou 21 procent op de PvdA stemmen als Aboutaleb lijsttrekker zou zijn. Met Lodewijk Asscher als lijsttrekker zou 7 procent van de GL-kiezers op de PvdA stemmen. Van de SP-kiezers zou 15 procent op de PvdA stemmen als Aboutaleb lijsttrekker zou zijn en 5 procent in het geval van Asscher. Bij D66-kiezers is het percentage switchers naar de PvdA respectievelijk 14 procent (Aboutaleb) en 4 procent (Asscher).

Tabel 3

Stemvoorkeur Tweede Kamerverkiezingen 2017 met Samsom, Asscher of Aboutaleb als lijsttrekker (%)

Partij	TK 2012	PVDA NU (ONDER SAMSOM)		PVDA ONDER ASSCHER		PVDA ONDER ABOUTALEB	
		%	zetels	%	zetels	%	zetels
VVD	41	17,4%	27	17,9%	27	17,5%	27
PvdA	38	10,2%	16	12,9%	19	17,5%	27
PVV	15	20,3%	31	20,2%	31	20,2%	31
SP	15	11,3%	17	11,2%	17	9,5%	14
CDA	13	10,8%	16	10,6%	16	10,2%	16
D66	12	8,0%	12	7,2%	11	6,4%	9
CU	5	3,9%	6	4,0%	6	3,9%	6
GL	4	7,8%	12	6,6%	10	5,7%	8
SGP	3	2,8%	4	2,7%	4	2,8%	4
PvdD	2	2,5%	3	2,2%	3	2,1%	3
50 Plus	2	4,4%	6	3,9%	6	3,7%	5
VNL	0	0,6%	0	0,6%	0	0,5%	0
DENK	0	0,0%	0	0,1%	0	0,0%	0
TOTAAL	150	100%	150	100%	150	100%	150

Bron: I&O Research 2016

Tabel 4 Stemvoorkeur als **Asscher** lijsttrekker van de PvdA zou zijn, naar huidige stemvoorkeur (%)

HUIDIGE STEMVOORKEUR										
	VVD	PvdA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	Overig	Totaal
VVD	99%		1%		2%	1%			3%	18%
PvdA	1%	98%	1%	5%	1%	4%	1%	7%	9%	13%
PVV		0%	97%						2%	20%
SP		0%	0%	95%	0%			1%	4%	11%
CDA	1%		0%		97%	0%			4%	11%
D66		1%				95%			2%	7%
ChristenUnie							99%	3%	0%	4%
GroenLinks								88%	2%	7%
Andere partij	0%	1%	1%	0%	0%	0%	0%	0%	74%	10%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: I&O Research 2016

Tabel 5 Stemvoorkeur als **Aboutaleb** lijsttrekker van de PvdA zou zijn, naar huidige stemvoorkeur (%)

HUIDIGE STEMVOORKEUR										
	VVD	PvdA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	Overig	Totaal
VVD	96%		1%		2%				4%	17%
PvdA	3%	98%	2%	15%	2%	14%	2%	21%	16%	17%
PVV		0%	95%	1%	1%				4%	20%
SP			0%	83%	0%				3%	9%
CDA	1%		0%		94%	0%			3%	10%
D66	0%	1%			1%	83%			1%	6%
ChristenUnie						2%	98%			4%
GroenLinks		1%						79%	0%	6%
Andere partij	0%	0%	2%	1%	0%	0%	0%	0%	69%	10%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron: I&O Research 2016

Belangrijke onderwerpen bij partijkeuze

Welke onderwerpen zijn voor kiezers van belang, waardoor zij uitkomen bij hun partij van eerste voorkeur?

PVV

Voor **PVV**-kiezers zijn asiel (88%) en integratie (62%) de voornaamste thema's. Daarnaast speelt de dreiging van terrorisme een belangrijke rol bij hun keuze voor de PVV. Daarnaast is de Europese Unie (58%) de PVV-stemmers een doorn in het oog. Tot slot zijn PVV-stemmers vaak erg ontevreden over de 'oude partijen'. Dit wordt geïllustreerd door de antwoorden die worden gegeven op een open vraag 'waarom stemt u vooral op deze partij?':

- 'We komen door de ongebreidelde toestroom van asielzoekers zelf in financiële problemen, voor de gepensioneerden die altijd gewerkt hebben en alles hebben moeten betalen is er ineens te weinig geld, terwijl mijn pensioenfonds bulkt van het geld. Ook ben ik bang dat we straks in een moslimstaat wonen, zie de geboorteaantallen van moslimkinderen. Nu al voel ik me niet meer thuis in Nederland.'
- 'Minder kans op aanslagen, grenzen dicht, en eerst eens oog voor de eigen inwoners in plaats van die van Griekenland e.d.'
- 'Dictatuur van Brussel en islamisering van Nederland.'
- 'Ben nu 59, al zo vaak op VVD, CDA, enz. gestemd, ik gun de PVV nu 't voordeel van mijn twijfel.'

VVD

Voor **VVD**-kiezers zijn economie (63%), werkgelegenheid (50%) en overheidsfinanciën (45%) belangrijke thema's. Daarnaast nemen normen en waarden (52%) een prominente plek in.⁴ Ook veiligheid (49%) blijft een belangrijk onderwerp voor de VVD-stemmers. In de open toelichting blijken de kiezers vooral de liberale principes van de VVD en het benadrukken van de eigen verantwoordelijkheid (en dus een kleinere overheid) te prijzen.

- 'Financieel beleid, zakelijke kijk op zaken, eigen verantwoordelijkheden, minder overheid, meer banen, minder buitenlandse gelukzoekers, Mark Rutte is een prima premier.'
- 'Liberale gedachtegoed spreekt me aan en partij durft beleids- en bestuursverantwoordelijkheid te nemen.'
- 'Ik vind dat ze veel bereikt hebben de laatste jaren. Bovendien vind ik het een partij die duidelijk is en mensen aanspreekt op eigen verantwoordelijkheid.'

PvdA

Degenen die nu op de **PvdA** zouden stemmen, oriënteren zich voornamelijk op sociaaleconomische thema's als sociale voorzieningen en armoedebestrijding (67%), werkgelegenheid (54%), gezondheidszorg (50%) en inkomensbeleid (49%). Ook leefbaarheid in de wijken, duurzaamheid en onderwijs zijn relatief belangrijke onderwerpen voor de PvdA-kiezers. Op de vraag *waarom* men op de PvdA stemt, zien we vooral terug dat mensen trouw willen blijven aan de sociaaldemocraten en dat de partij beloond moet worden voor het nemen van verantwoordelijkheid.

- 'Grote partij met invloed, goede ideeën over werkgelegenheid, zorg en veiligheid, sociale partij.'
- 'Hoewel ze niet populair zijn, vind ik dat ze de afgelopen jaren moedig beleid hebben gevoerd. Al ben ik het lang niet met alle maatregelen eens.'

---

⁴ Mark Rutte is bij verschillende gelegenheden ingegaan op het belang van normen en waarden. Zie NOS (8 januari 2016), "Rutte: voor asielzoekers gelden onze normen en waarden", <http://nos.nl/artikel/2079367-rutte-voor-asielzoekers-gelden-onze-normen-en-waarden.html>

- 'De uitgangspunten en doelstellingen van de PvdA spreken mij het meest aan. In voor- en tegenspoed blijf ik de PvdA steunen. Ze hebben het goed gedaan als partij en bestuurders, in het belang van ons land. Toen het nodig was heeft de PvdA verantwoordelijkheid genomen terwijl het niet altijd eenvoudig was.'

SP

Evenals voor PvdA-stemmers zijn sociale voorzieningen c.q. armoedebestrijding (69%) en inkomensbeleid (55%) belangrijke onderwerpen voor **SP**-kiezers. Op nummer één staat echter het thema gezondheidszorg (80%). Veel SP-kiezers zien de SP als 'enig echte linkse partij'.

- 'De SP is de enige linkse partij en zal een ander economisch/sociaal beleid voeren dan de rest.'
- 'De SP doet wat ze zegt en zegt wat ze doet. Ofschoon ik niet in alles met ze eens ben, is het wel de sociaalste partij van Nederland. Ook goede ervaringen met gemeentelijk bestuur.'
- 'Het feit dat de SP anti-Europa is en opkomt voor de zwakkeren in de samenleving en niet voor privatisering is.'
- 'Goede ideeën voor de gewone werkende man en vrouw.'

CDA

Normen en waarden (71%) worden door **CDA**-kiezers het vaakst genoemd als reden om op deze partij te stemmen. Daarnaast zijn gezondheidszorg (59%) en veiligheid (48%) belangrijke thema's. We zien dat kiezers die teleurgesteld zijn in regeringspartij VVD en toch een verantwoordelijke middenpartij willen, in het CDA een goed alternatief zien.

- 'Degelijkheid, betrouwbaarheid zonder scherpe kanten naar links of rechts. Goede afwegingen van probleemgevallen.'
- 'Het CDA omarmt het neoliberalisme minder dan de VVD.'
- 'De huidige regeerpartijen bakken er niets van. Ik zoek een soort middenpartij. Wel afhankelijk van het programma. Te veel partijen gedogen en lopen mee met de regering. De uiterste partijen op links en rechts staan mij ook niet aan. Dus ...'
- 'Prima middenpartij met veel bestuurservaring.'
- 'Ik ben van huis uit Christen, de principes en de manier van woordkeuze het prettigst.'

D66

Bij **D66**-kiezers komt onderwijs (54%) als belangrijkste onderwerp bovendrijven. In de top 3 van meest genoemde onderwerpen staan ook gezondheidszorg (50%) en de Europese Unie (43%). Net als het CDA wordt D66 door veel kiezers gewaardeerd als redelijke, meedenkende, verantwoordelijke partij.

- 'D66 heeft oog voor de problemen in het buitenland, Europese commissie maar kijk ook naar de problemen in ons eigen land zoals ziektewet en ouderen.'
- 'Ik vind dit een meedenkende partij, terwijl ze toch in de oppositie zitten.'
- 'Afgewogen ideeën, redelijk. Veel aandacht voor cultuur en onderwijs.'
- 'Teveel geweld op links en rechts; het midden geeft balans. En eens met meeste standpunten van D'66. Ben bovendien lid.'

GroenLinks

Duurzaamheid en milieu (68%) staat voor **GroenLinks**-kiezers op nummer één, gevolgd door energie (53%) en sociale voorzieningen c.q. armoedebestrijding (49%). Ook Jesse Klaver speelt een belangrijke rol, blijkt uit de open antwoorden.

- 'Duurzame economie tegen de ver-economisering van de maatschappij.'
- 'De zorg voor mens en milieu, zorgdragen voor een eerlijke, rechtvaardige maatschappij.'

- 'Ik vind Jesse Klaver integer en heeft belangrijke groene standpunten.'
- 'GroenLinks laat een nieuwe wind waaien en maakt een krachtig geluid tegen de PVV.'

Tabel 6

Belang van onderwerpen bij partijkeuze naar huidige stemvoorkeur (meerdere antwoorden mogelijk)⁵

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	TOTAAL (INCL. OVERIGE PARTIJEN)
gezondheidszorg	33%	50%	50%	80%	59%	50%	39%	43%	54%
normen en waarden	52%	40%	38%	42%	71%	41%	83%	36%	49%
sociale voorzieningen / armoede(bestrijding)	14%	67%	38%	69%	45%	33%	27%	49%	43%
immigratie / asielproblematiek	42%	32%	88%	17%	26%	22%	12%	31%	41%
veiligheid	49%	24%	54%	19%	48%	29%	12%	9%	37%
werkgelegenheid	50%	54%	15%	45%	40%	31%	11%	25%	35%
inkomensbeleid	38%	49%	17%	55%	26%	34%	12%	31%	33%
Europese Unie	29%	34%	58%	13%	26%	43%	12%	28%	33%
economie	63%	30%	14%	25%	38%	36%	12%	19%	31%
integratie van migranten	25%	32%	62%	12%	23%	24%	21%	34%	31%
onderwijs	24%	37%	9%	32%	40%	54%	29%	39%	29%
overheidsfinanciën	45%	24%	27%	20%	27%	20%	7%	11%	26%
inspraak en democratie	26%	31%	24%	33%	26%	39%	10%	22%	25%
belastingen	37%	15%	21%	31%	22%	20%	2%	5%	25%
leefbaarheid in de wijken	14%	36%	36%	32%	24%	13%	3%	13%	24%
duurzaamheid / milieu	12%	33%	2%	21%	21%	34%	21%	68%	24%
(dreiging van) terrorisme	26%	6%	58%	5%	22%	6%	4%	1%	22%
ethische zaken (euthanasie, abortus, homoseksualiteit, etc.)	23%	32%	8%	13%	19%	33%	45%	22%	20%
woningmarkt / huren	20%	30%	15%	38%	17%	14%	6%	17%	20%
energie (fossiele brandstoffen, schone energie, e.d.)	9%	27%	2%	11%	11%	26%	3%	53%	16%
natuur	10%	20%	3%	11%	14%	15%	10%	43%	16%
verkeer en (openbaar) vervoer	32%	16%	5%	11%	15%	9%	1%	19%	15%
religieuze zaken	6%	0%	24%	1%	31%	3%	79%	0%	13%
kunst / cultuur	7%	18%	1%	5%	7%	13%	1%	20%	8%
dierenwelzijn	2%	5%	6%	7%	4%	4%	1%	9%	8%

⁵ De exacte vraagstelling luidt: Welke van onderstaande onderwerpen spelen een belangrijke rol bij uw keuze voor <partij V7a> (partij van eerste voorkeur)? Hierbij konden meerdere antwoorden worden gegeven.

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	TOTAAL (INCL. OVERIGE PARTIJEN)
anders	3%	5%	4%	3%	5%	2%	1%	3%	4%

Bron: I&O Research 2016

Rutte, Wilders en Samsom bekendste politici

Mark Rutte (79%), Geert Wilders (77%) en Diederik Samsom (72%) behoren tot de bekendste politici van Nederland, over wie kiezers een oordeel kunnen geven⁶, daarna volgen Alexander Pechtold en Emile Roemer. Ahmed Aboutaleb (62%) en Lodewijk Asscher (60%) – mogelijke uitdagers van Diederik Samsom – kunnen beiden nog winnen aan bekendheid.

Ton Visser, de uitdager van Alexander Pechtold, wordt door vrijwel niemand genoemd, ook niet door kiezers van zijn eigen partij (D66). Ook de (aankomende) politici van DENK (Tunahan Kuzu, Sylvana Simons) zijn nog niet erg bekend, al is Simons met 38 procent wel veel bekender dan Kuzu (11%).

Tabel 7

Bekendheid politici naar huidige stemvoorkeur (%)⁷

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	OVERIG	TOTAAL
Mark Rutte	88%	83%	82%	72%	80%	81%	74%	86%	70%	79%
Geert Wilders	79%	77%	87%	70%	72%	81%	71%	87%	69%	77%
Diederik Samsom	75%	88%	72%	73%	73%	77%	56%	89%	60%	72%
Alexander Pechtold	74%	83%	68%	64%	67%	85%	57%	84%	60%	69%
Emile Roemer	73%	76%	66%	81%	67%	72%	52%	82%	57%	68%
Ahmed Aboutaleb	68%	78%	56%	62%	52%	73%	48%	82%	53%	62%
Lodewijk Asscher	64%	81%	55%	56%	61%	70%	37%	79%	50%	60%
Sybrand Buma	60%	72%	51%	52%	76%	60%	50%	78%	50%	59%
Marianne Thieme	56%	63%	46%	51%	49%	58%	40%	67%	47%	52%
Henk Krol	54%	59%	49%	52%	55%	55%	27%	65%	46%	51%
Halbe Zijlstra	59%	66%	43%	46%	58%	59%	36%	68%	38%	50%
Edith Schippers	55%	64%	41%	48%	54%	58%	42%	72%	41%	50%
Jesse Klaver	50%	68%	38%	48%	48%	55%	40%	87%	43%	50%
Sylvana Simons	42%	41%	44%	43%	37%	37%	16%	47%	31%	38%
Kees van der Staaij	32%	51%	26%	28%	39%	34%	64%	54%	31%	35%
Joram van Klaveren	14%	26%	13%	10%	11%	15%	14%	21%	11%	14%
Gert-Jan Segers	10%	23%	5%	11%	14%	15%	47%	23%	8%	13%

⁶ Inmiddels is bekend geworden dat Alexander Pechtold de enige kandidaat-lijsttrekker van D66 is voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Ton Visser haalde te weinig ondersteuningsverklaringen binnen. Zie Menno Sedee (27 mei 2016), Pechtold enige kandidaat-lijsttrekker D66 voor 2017, <http://www.nrc.nl/nieuws/2016/05/27/pechtold-officieel-lijsttrekker-d66-in-2017>

⁷ De vraag luidde als volgt: Welke van onderstaande politici kent u, zodanig dat u er een oordeel over kunt geven?

	VVD	PvdA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	Overig	Totaal
Tunahan Kuzu	13%	12%	16%	11%	4%	8%	11%	14%	8%	11%
Ton Visser	1%	1%	1%	1%	0%	2%	0%	2%	2%	1%
Geen van deze	10%	8%	9%	13%	13%	10%	9%	4%	19%	12%

Bron: I&O Research 2016

Aboutaleb populairste politicus

Ahmed Aboutaleb is op dit moment met afstand de populairste politicus, met een gemiddeld rapportcijfer van 7,1. Hierbij past de kanttekening dat hij de enige burgemeester in dit rijtje is; burgemeesters zijn doorgaans populairder dan politici die actief zijn in de Tweede Kamer of de regering. Op ruime afstand volgen relatieve nieuwkomers Gert-Jan Segers (ChristenUnie, 6,5), Jesse Klaver (GroenLinks, 6,2) en Lodewijk Asscher (PvdA, 6,0). Aboutaleb is samen Gert-Jan Segers (CU) de enige politicus die een voldoende krijgt van alle kiezers. Zelfs PVV-kiezers zijn met een 5,7 gematigd positief over Aboutaleb. Onder GroenLinks-kiezers is Aboutaleb met een 7,7 bijna net zo populair als Jesse Klaver (8,1). Onder aan deze lijst vinden we de (aankomende) DENK-politici met opvallend lage scores: Tunahan Kuzu een 2,3 en Sylvana Simons een 2,4. Simons moet zich vanzelfsprekend nog bewijzen als politicus, maar ze begint met een achterstand. Ook Geert Wilders scoort erg laag (een 4,1), maar Wilders heeft *lovers* (PVV-stemmers: een 8,3) en *haters* (alle andere kiezers: dikke onvoldoende).

Tabel 8

Waardering politici (rapportcijfer 1-10) naar huidige stemvoorkeur (%)⁸

	VVD	PVDA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	OVERIG	TOTAAL
Ahmed Aboutaleb	7,4	8,1	5,7	6,9	7,3	7,3	7,1	7,7	7,0	7,1
Gert-Jan Segers	5,5	6,3	*	5,9	7,2	6,2	8,3	6,1	6,5	6,5
Jesse Klaver	5,3	7,3	3,7	6,7	6,0	6,7	6,7	8,1	6,1	6,2
Lodewijk Asscher	6,6	7,7	3,9	5,4	6,6	6,6	6,3	6,6	5,8	6,0
Kees van der Staaij	6,2	6,0	4,9	4,7	6,3	6,1	7,6	5,6	6,2	5,9
Emile Roemer	5,0	5,8	5,6	8,0	6,1	5,6	5,8	5,8	5,7	5,9
Edith Schippers	7,3	6,2	4,4	4,8	6,3	6,4	5,4	5,6	5,6	5,8
Sybrand Buma	5,5	4,9	5,5	5,3	7,8	5,7	6,4	5,0	5,7	5,7
Mark Rutte	8,2	5,9	3,6	4,6	6,3	6,5	6,0	5,2	5,5	5,7
Alexander Pechtold	5,9	6,7	3,2	5,3	6,0	7,9	5,6	6,6	5,4	5,6
Halbe Zijlstra	7,5	4,8	5,1	4,0	5,8	5,8	4,9	4,1	5,5	5,5
Ton Visser	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4,9
Diederik Samsom	5,1	7,2	2,6	4,2	4,8	5,5	5,4	5,6	4,4	4,7
Marianne Thieme	3,9	5,0	4,2	5,6	4,1	4,7	4,5	5,3	4,8	4,6
Joram van Klaveren	4,9	3,8	5,0	4,5	4,2	4,0	*	3,1	4,9	4,4

⁸ De vraag luidde: Hieronder ziet de politici die u kent. Kunt u aangeven – met een cijfer van 1 tot 10 – hoe u deze politicus waardeert?

	VVD	PvdA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	Overig	Totaal
Henk Krol	3,8	3,3	5,0	4,6	4,3	3,8	4,0	3,1	4,6	4,2
Geert Wilders	3,8	1,7	8,3	3,0	3,5	2,4	2,7	1,6	3,6	4,1
Sylvana Simons	2,3	3,4	1,6	2,3	2,7	3,2	*	3,4	2,1	2,4
Tunahan Kuzu	2,1	3,3	1,5	2,4	*	*	*	3,1	2,1	2,3

Bron: I&O Research 2016

* = minder dan 20 waarnemingen

Onderzoeksverantwoording

Peiling in juni

De vragenlijst kon worden ingevuld tussen vrijdag 3 juni en maandag 6 juni 2016. Aan deze meting namen 2.819 Nederlanders (18+) uit het I&O Research Panel deel.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging op leeftijd, geslacht, provincie en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 representatief voor alle Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het achtste marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA). I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001 en ISO 20252 gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362 gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.